

Příloha č. 2

Národní program pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic (*Gallus gallus*) produkujících konzumní vejce

1. Cíl programu

Cílem Národního programu pro tlumení výskytu salmonel v chovech nosnic, produkujících konzumní vejce je zajistit, aby byla přijata vhodná a účinná opatření na zjišťování a tlumení salmonel v chovech nosnic v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003 a s nařízením Komise (EU) č.517/2011.

Program se vztahuje na všechna hospodářství, která naskladnila jednodenní kuřata nebo provádí odchov kuřic pro chov nosnic (*Gallus gallus*) pro produkci konzumních vajec uváděných do oběhu na území České republiky a vlastní chov nosnic do doby ukončení snášky.

Program se nevztahuje na chovy s produkcí konzumních vajec:

- a) určených pro soukromé domácí užití,
- b) dodávaných v malém množství konečnému spotřebiteli nebo místním maloobchodům, které přímo dodávají konečnému spotřebiteli.

S ohledem na opatření, která se vztahují na nakažená hejna v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003 vejce pocházející z hejn, která jsou podezřelá z nakažení nebo která mohou pocházet z nakažených hejn, mohou být použita k lidské spotřebě pouze tehdy, jsou-li ošetřena způsobem, jenž zaručí, že jsou prosta všech sérotypů salmonel s významem pro veřejné zdraví, v souladu s právními předpisy Evropské unie o hygieně potravin.

Cílem Národního programu je v souladu s nařízením Komise (EU) č. 517/2011 snížení maximálního procenta hejn dospělých nosnic pozitivních na *Salmonella* Enteritidis a/ nebo Typhimurium na 2 % nebo méně.

Pokud jde o monofázickou *Salmonella* Typhimurium, do cíle se zahrnou sérotypy s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:-.

2. Odběr vzorků

Vzorky odebrané chovatelem odebírá proškolená osoba, kterou může být chovatel, veterinární lékař nebo jiná chovatelem pověřená osoba. Školení provádí a osvědčení o školení vydává příslušná krajská veterinární správa (dále jen „KVS SVS“). Úřední vzorky odebírá úřední veterinární lékař příslušné KVS SVS.

Rámec odběru vzorků je stanovený v souladu s částí B přílohy II nařízení EP a Rady (ES) č. 2160/2003. Odběr vzorku se provádí u jednodenních kuřat, u kuřic 2 týdny před vstupem do snáškové fáze nebo snáškové jednotky a u nosnic každých 15 týdnů během snáškové fáze.

2. 1. Odběr vzorků chovatelem

- jednodenní kuřata: EpFn30 – stěry z přepravek a EpFn40 – kadávery kuřat;
- EpFn70 – odběr vzorků trusu 2 týdny před zahájením snášky;
- EpFn01 – první odběr vzorků trusu ve věku 24 týdnů \pm 2 týdny stáří hejna nosnic;

- EpFn02 – odběr vzorků trusu v hejnech nosnic 1× za patnáct týdnů;
- EpFn74 – odběr vzorku trusu odebraný jako poslední odběr před vyskladněním doplňující patnáctitýdenní cyklus kódu EpFn02.

2. 2. Odběr úředních vzorků:

- EpFn03 – u jednoho hejna nosnic jednou ročně v hospodářství s alespoň s 1 000 nosnicemi; jedná se o odběr vzorku, který nahrazuje vzorek odebíraný chovatelem (EpFn02 nebo EpFn74);
- EpFn04 – ve věku 24 týdnů ± 2 týdny u hejn nosnic chovaných v halách, ve kterých byla zjištěna salmonela u předchozího hejna; vzorek, který nahrazuje vzorek EpFn01 odebíraný chovatelem;
- EpFn05 – v případě podezření z nákazy *Salmonella* spp. na základě epidemiologického šetření ohnisek chorob vyvolaných salmonelou v potravinách v souladu s článkem 8 směrnice 2003/99/ES nebo kdykoli to příslušný orgán považuje za vhodné, za použití protokolu o odběru vzorků stanoveného v písmenu b) bodě 4 části D přílohy II nařízení (ES) č. 2160/2003. Vzorky se zasílají pouze do SVÚ Praha - NRL. Vzorky se vyšetřují samostatně, tzn., jedná se celkem o 7 vzorků;
- EpFn06 – u všech ostatních hejn nosnic v hospodářství v případě zjištění *Salmonella* Enteritidis nebo *Salmonella* Typhimurium, u jednoho hejna nosnic v hospodářství. Tento odběr úředních vzorků z prostředí nahrazuje nejbližší následující odběr vzorku prováděný chovatelem v rámci standardního schématu odběru vzorků;
- EpFn07 – v případech, kdy to příslušná KVS SVS považuje za vhodné.
- EpFn80 - v případě, že hejno bude využíváno pro produkci konzumních vajec i ve věku vyšším než 80 týdnů. Odebírá se poprvé ve věku 80 ± 2 týdny a dále v patnáctitýdenních intervalech po celou dobu další snášky. Směsné vzorky trusu nebo stíracích manžet se vyšetřují jako dva vzorky.

2 3. Postup odběru vzorků

2. 3. 1. Odběr vzorku chovatelem

- a) U hejna nosnic a kuřic, chovaných v obohacených klecích, se odebere 2×150 gramů čerstvého trusu ze všech pásů nebo škrabáků v hale po spuštění systému a po odstranění hnoje; v případě kaskádových klecí bez škrabáků nebo pásů je nutné odebrat 2×150 gramů smíchaného čerstvého trusu z 60 různých míst z trusných jímek pod klecemi. V halách s obohacenými klecemi, kde se na koncích pásů nebo na škrabkách nenahromadí dostatečné množství trusu, se čtyři nebo více navlhčených stíracích tamponů o velikosti nejméně 900 cm^2 na jeden tampón použijí k setření co největší plochy konce všech dostupných pásů po jejich spuštění, přičemž každý tampón musí být na obou stranách pokryt trusem z pásů či škrabek.
- b) U hejna nosnic a kuřic, chovaných v halách, s kójemi nebo volnými výběhy se odeberou dle návodu NRL dva páry vzorků stíracích manžet (návleky na obuv) tak, aby nedošlo k záměně manžet v pořadí odběrů. Používané stírací manžety mají mít dostatečné absorpční vlastnosti, aby nasály vlhkost. Povrch stíracích manžet se navlhčí vhodným roztokem (např. 0,8% roztok chloridu sodného a 0,1% roztok peptonu ve sterilní deionizované vodě nebo sterilní vodě). Chůze po ploše se provádí tak, aby vzorky byly odebrány reprezentativně ze všech částí dané plochy, včetně podestýlky a roštů, pokud jsou rošty bezpečné pro chůzi. Do odběru jsou zahrnuty veškeré jednotlivé posady v budově, ne však oblasti mimo halu v případě hejn s venkovním přístupem.

Po skončení odběru vzorků musí být manžety opatrně sejmuty tak, aby se z nich neuvolnil přichycený materiál. Manžety slouží k nasátí trusu, proto se jednotlivé páry nesmí zaměnit, takto se jako vzorek zabalí a odesílají k vyšetření do SVÚ. Ve vícepatrových voliérách, ze kterých je většina trusu odstraněna pomocí trusných pásů, musí být alespoň druhý pár navlhčených stíracích manžet použit jako ruční tampóny k setření trusu ze všech dostupných trusných pásů, jak je uvedeno v odstavci a).

Směsné vzorky trusu nebo páry vzorků stíracích manžet jsou v laboratoři vyšetřovány jako jeden vzorek.

- c) U jednodenních kuřat se odebírá 10 stěrů z vnitřních stěn minimálně 10 ks krabic nebo přepravek používaných k přepravě kuřat. Stěry se odebírají po dodání kuřat na hospodářství, před vyložení z dopravního prostředku. V případě dodávky ze dvou líhni se vytvoří směsný vzorek pro každou líheň samostatně. Dále se odebírají kadávery kuřat nalezené při přejímce kuřat (max. 60 ks). Pokud jsou naskladněna kuřata ze dvou líhni, vytvoří se vzorek pro každou líheň samostatně. Pokud se návoz uskutečňuje ve více dnech, každý den se odebírají vzorky dle výše uvedeného schématu;

2. 3. 2. Odběr úředních vzorků

- a) V případě odběru úředních vzorků se odebírá **3 × 150 gramů** přirozeně nahromaděného trusu v klecových technologiích s chovem kuřic a v obohacených klecích s chovem nosnic nebo **3 páry vzorků stíracích manžet** (návleků na obuv) u nosnic a kuřic chovaných v halách, s kójemi nebo volnými výběhy.
- b) Směsné vzorky nebo páry vzorků stíracích manžet jsou v laboratoři vyšetřovány jako **dva vzorky**.
- c) Při odběru úředních vzorků se provádí kontrola plnění sanitačního programu, vakcinačního programu a dodržování zoohygienických preventivních opatření.

V případě podezření z nákazy *Salmonella* spp. na základě epidemiologického šetření ohnisek chorob vyvolaných salmonelou v potravinách v souladu s článkem 8 směrnice 2003/99/ES, v případě odběru vzorku pro konfirmační vyšetření nebo kdykoli to příslušný orgán považuje za vhodné, se použije protokol o odběru vzorků stanoveného v písmenu b) bodě 4 části D přílohy II nařízení (ES) č. 2160/2003. Odebírá se 7 samostatných vzorků dle EpFn05 (5 směsných vzorků trusů nebo 5 párů stíracích manžet a 2 vzorky prachu). KVS SVS musí ověřit, zda výsledky vyšetření na přítomnost salmonel v hejnu nebyly ovlivněny používáním antimikrobiálních látek. Vzorek 5 kusů ptáků k vyšetření na přítomnost inhibičních látek (EpFn50) se odebírá vždy při odběru vzorků ke konfirmačnímu vyšetření.

U hejn nosnic s volným výběhem se vzorky sbírají pouze uvnitř haly.

3. Obecné údaje

Program je prováděn na celém území České republiky. Epizootologickou jednotkou je hejno, které je definováno dle nařízení (ES) č. 2160/2003:

„Hejnem“ se rozumí veškerá drůbež stejného nakažového statusu držená ve stejném místě nebo ve stejném prostoru a představující epizootologickou jednotku; v případě drůbeže v klecových chovech tento termín zahrnuje všechny ptáky sdílející stejný objem vzduchu.

4. Schválené laboratoře

Laboratoře, které provádí vyšetření na *Salmonella* spp. v rámci tohoto programu tlumení salmonel jsou stanoveny v souladu s článkem 12 Nařízení (ES) č. 2160/2003.

Vzorky, odebrané v rámci tohoto programu, musí být vyšetřeny v laboratořích státních veterinárních ústavů (dále jen „SVÚ“), které jsou pod kontrolou národní referenční laboratoře (dále jen „NRL“) a je u nich zajištěno napojení na informační systém SVS:

- SVÚ Praha - NRL
- SVÚ Jihlava
- SVÚ Olomouc

Vyšetření konfirmačních vzorků provádí NRL pro salmonely na SVÚ Praha.

5. Metody použité pro vyšetření

5. 1. Přeprava a příprava vzorků

Vzorky se odešlou do laboratoře nejlépe do 24 hodin po odběru. Nejsou-li odeslány do 24 hodin, skladují se v chladu. Vzorky mohou být přepravovány při okolní teplotě v případě, že se nevystaví nadměrnému teplu (konkrétně přes 25 °C) nebo slunečnímu svitu. V laboratoři se vzorky uloží v chladu až do jejich vyšetření, které musí být zahájeno do 48 hodin po jejich obdržení a během čtyř dnů od jejich odběru.

5. 2. Vzorky ze stíracích a gázových tamponů

Při vyšetření v laboratoři se postupuje takto:

- opatrně se vybalí dva páry stíracích tamponů tak, aby nedošlo k uvolnění přichyceného trusu, a vloží se do 225 ml pufrované peptonové vody (PPV) předehřáté na pokojovou teplotu,
- krouživým pohybem se dosáhne úplného nasáknutí vzorku a dále se pokračuje v kultivaci za použití metody detekce uvedené v čl. 6.5 programu.

5. 3. Vzorky trusu a prachu

Při vyšetření v laboratoři se postupuje takto:

- vzorky trusu odebrané chovatelem se sloučí a důkladně smíchají a následně se odebere 25 gramů vzorku pro kultivaci, úřední vzorky se vyšetřují samostatně,
- 25 gramový vzorek se přidá do 225 ml PPV předehřáté na pokojovou teplotu,
- pokračuje se v kultivaci vzorku za použití metody detekce uvedené v bodu 5.

V případě schválení norem ISO na přípravu trusu pro zjištění salmonely se použijí normy ISO a nahradí výše uvedená ustanovení o přípravě vzorků.

5. 4. Kadávery jednodenních kuřat

Vzorky uhynulých kuřat odebraných při dodávce jednodenních kuřat se vyšetřují jako směsné vzorky z maximálně 10 kusů uhynulých kuřat.

5. 5. Schéma odběru vzorků krmiv

Ve výrobnách krmných směsí KVS SVS odebírá vzorky k bakteriologickému vyšetření. Frekvence odběru vzorků se odvozuje od ročního objemu výroby. Vzorky se odebírají ve stanovené frekvenci i v chovech. Hodnotícím kritériem je nepřítomnost salmonel v 25 gramech odebraného vzorku.

5. 6. Metody detekce

Pro detekci se používá metoda doporučená referenční laboratoří Společenství pro salmonelu v Bilthovenu, Nizozemsko. Tato metoda je popsána v současném znění normy ČSN EN ISO 6579-1:2017 Mikrobiologie potravního řetězce – Horizontální metoda průkazu, stanovení počtu a sérotypizace bakterií rodu *Salmonella*. V této metodě se používá modifikované polotuhé médium Rappaport-Vassiladis, MSRV jako jediné selektivní obohacovací médium.

Sérotypizace se provádí nejméně u jednoho izolátu z každého pozitivního vzorku, a to podle systému Kauffmann-White-Le Minor. Pro další typizaci sérotypů *Salmonella* Enteritidis a *Salmonella* Typhimurium, včetně její monofázické varianty se použije určení MLVA profilu (Multiple Locus Variable-number Tandem Repeat Analysis). Tato typizace je prováděna podle standardního operačního postupu publikovaného evropským střediskem pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC).

5. 7. Uložení kmenů

Kmeny izolované ze vzorků se skladují pro budoucí typizaci s určením MLVA profilu nebo stanovení citlivosti na antimikrobiální látky pomocí běžných metod pro sběr kultur tak, aby byla zajištěna integrita kmenů. Vzorky se uchovávají v NRL po dobu minimálně dvou let.

6. Systém hlášení výsledků

Hejno se považuje za pozitivní, jestliže byla zjištěna přítomnost *Salmonella* Enteritidis nebo *Salmonella* Typhimurium (jiné než očkovací kmeny) včetně sérotypů monofázické *Salmonella* Typhimurium s antigenním vzorcem 1,4,[5],12:i:- v jednom nebo ve více vzorcích u daného hejna nosnic vyšetřovaného v rámci Národního programu nebo při došetřování salmonelových epidemií u lidí.

Pokud není zjištěna přítomnost *Salmonella* Enteritidis nebo *Salmonella* Typhimurium, ale jsou zjištěny antimikrobiální látky nebo inhibiční účinek na růst bakterií, považuje se hejno za pozitivní.

Laboratoř vykazuje vyšetření a výsledky vyšetření všech vzorků v informačním systému.

Výsledek vyšetření všech vzorků zašle pověřená laboratoř na příslušnou KVS SVS, kopii chovateli drůbeže nebo soukromému veterinárnímu lékaři.

KVS SVS vykazuje odběry všech vzorků a výsledky těchto vyšetření v informačním systému SVS.

Evidenci o provedených laboratorních vyšetřeních za laboratoře, uvedené v bodě 5, shromažďuje a sumarizuje NRL v měsíčních intervalech, sumarizované hlášení poskytuje laboratoř jednou měsíčně ÚVS SVS vždy k 15. dni v měsíci.

7. Opatření přijatá při nálezu *Salmonella* Enteritidis a/nebo *Salmonella* Typhimurium ve vzorcích trusu

Na konzumní vejce pocházející z pozitivních hejn se vztahují opatření uvedená v části D přílohy II nařízení EP a Rady (ES) č. 2160/2003.

Je zakázáno uvolňovat na trh jako vejce třídy A:

1. Konzumní vejce ze všech hejn pozitivních na sledované sérotypy.

Konzumní vejce mohou být použita k lidské spotřebě pouze tehdy, jsou-li ošetřena způsobem, který zaručí, že jsou prosta všech sérotypů invazivních salmonel, v souladu s právními

předpisy o hygieně potravin. Taková vejce se považují za vejce třídy B a před uvedením na trh se označí údajem uvedeným v článku 10 nařízení ES č. 589/2008.

2. Konzumní vejce ze všech hejn s neznámým nakažovým statusem nebo z hejn, u kterých vzniklo podezření na výskyt sledovaných sérotypů salmonel, tj. v případě pozitivního výsledku vzorku, který odebral chovatel.

Konzumní vejce mohou být použita k lidské spotřebě pouze tehdy, jsou-li ošetřena způsobem, jenž zaručí, že jsou prostá všech sérotypů invazivních salmonel, v souladu s právními předpisy o hygieně potravin. Taková vejce se považují za vejce třídy B a před uvedením na trh se označí údajem uvedeným v článku 10 nařízení ES č. 589/2008. Toto opatření platí až do doby, kdy je výskyt salmonel vyloučen negativním výsledkem vyšetření úředního vzorku odebraného pro konfirmační vyšetření.

a) Opatření přijatá v případě záchytu salmonel ve vzorcích odebíraných chovatelem.

V případě výskytu *Salmonella* Enteritidis a/nebo *Salmonella* Typhimurium ve vzorcích odebraných chovatelem, rozhodne KVS SVS o úředním odběru konfirmačních vzorků z každého pozitivního hejna za účelem vyloučení falešně pozitivního výsledku. NRL provede konfirmační metodu, která je založena na bakteriologickém vyšetření trusu a prachu. Vzorky se odebírají v souladu s bodem 4 b) i) části D, přílohy II nařízení (ES) č. 2160/2003 k vyloučení falešně pozitivních výsledků. Jiná z konfirmačních metod uvedených v příloze II nařízení (ES) č. 2160/2003 není z technických důvodů proveditelnosti přípustná.

KVS SVS rozhodne, zda hejno v případě výskytu *Salmonella* Enteritidis a/nebo *Salmonella* Typhimurium ve vzorcích odebraných chovatelem bude považováno za pozitivní v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003 o tlumení salmonel a některých jiných původců zoonóz vyskytujících se v potravním řetězci a v souladu s nařízením Komise (EU) č. 517/2011, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003, pokud jde o cíl Unie zaměřený na snížení výskytu určitých sérotypů salmonely u nosnic *Gallus gallus*, a kterým se mění nařízení (ES) č. 2160/2003 a nařízení Komise (EU) č. 200/2010. KVS SVS v odůvodněných případech rozhodne o provedení úředního odběru konfirmačních vzorků z každého pozitivního hejna za účelem vyloučení falešně pozitivního výsledku.

Vyšetření konfirmačních vzorků provádí NRL pro salmonely na SVÚ Praha.

Odběr pro konfirmační vyšetření (EpFn08) se provádí následovně:

- Klecové chovy kuřic, chovy nosnic s obohacenými klecemi
 - 5 vzorků přirozeně smíchaného trusu z trusového pásu, škrabáku, nebo jímky v závislosti na technologii chovu. Každý z odebraných vzorků bude o hmotnosti 200 - 300 g.
 - 2 vzorky prachu z podklecového prostoru (2 × 250ml)
- Hluboká podestýlka, alternativní technologie, haly s výběhem
 - 5 párů stěrů z bot (1 pár = 1 vzorek)
 - 1 vzorek prachu z pásu na dopravu vajec (250 ml)
 - 1 vzorek prachu odebraný v různých místech haly (250 ml)
- Při odběru vzorků v chovech pod 1000 ks nosnic musí být metodika odběru dodržena v maximální možné míře.

Pro analýzu se odebere 25 gramový podvzorek z každého vzorku trusu a prachu, všechny vzorky musejí být analyzovány odděleně.

Při odběru úředních vzorků ke konfirmaci KVS SVS vždy odebere vzorek 5 kusů ptáků k vyšetření na přítomnost inhibičních látek.

Do ukončení konfirmačního vyšetření KVS SVS rozhodne o uložení těchto opatření:

- provedení bakteriologického vyšetření krmiva a vody na přítomnost *Salmonella* spp., pokud je to nezbytné;
- provedení důkladné průběžné očisty a dezinfekce a to jak v hale, tak i v ostatních obslužných prostorech (např. sklady krmiv a podestýlky).
- po ukončení turnusu provedení důkladné mechanické očisty, dezinfekce a bezpečného odstranění trusu nebo podestýlky;
- zákaz přesunu drůbeže za účelem dalšího chovu.

KVS SVS zruší opatření v případě negativního výsledku konfirmačního vyšetření, takové hejno je považováno za negativní.

b) Opatření přijatá v případě pozitivních úředních vzorků, v případě pozitivních konfirmačních vyšetření na *Salmonella* Enteritidis a/nebo *Salmonella* Typhimurium a v případě hejn považovaných za pozitivní v souladu s nařízením EP a Rady (ES) č. 2160/2003 a nařízením Komise (EU) č. 517/2011

KVS SVS provede epizootologické šetření v chovu s cílem zjistit možný zdroj nákazy a stanoví minimálně, že:

- v případě potřeby se provede bakteriologické vyšetření krmiva na přítomnost *Salmonella* spp.;
- zakazuje se přesun drůbeže za účelem dalšího chovu;
- zakazuje se využití hejna pro další snáškové období;
- po porážení, nebo usmrcení drůbeže z infikovaných hejn, musí být provedena důkladná očista a dezinfekce včetně bezpečného odstranění trusu nebo podestýlky. Porážka musí být provedena v souladu s právními předpisy o hygieně potravin. Živočišné produkty z takovýchto ptáků mohou být uvedeny na trh k lidské spotřebě v souladu s právními předpisy. Pokud tyto produkty nejsou určeny k lidské spotřebě, musí být použity, nebo zlikvidovány v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009.

KVS SVS provede dozor nad účinností dezinfekce prováděné chovatelem. Kontrola účinnosti se provede bakteriologickým vyšetřením stěrů v souladu s metodou stanovenou NRL.

7. 1. Metodika provádění kontroly účinnosti závěrečné dezinfekce

- Kontrola účinnosti dezinfekce je prováděna KVS SVS po závěrečné dezinfekci po porážení pozitivního hejna.
- Vzorky ke kontrole účinnosti dezinfekce se odebírají po ukončení doby expozice dezinfekčního prostředku ze suchých povrchů uvnitř dezinfikovaného objektu, nejdéle však do 72 hod po provedení dezinfekce.
- Odebírá se 6 stěrů z různých míst tak, aby bylo zajištěno jejich reprezentativní rozmístění s ohledem na místa, kde mohla být nedokonale provedena mechanická očista, případně mohlo dojít k poklesu účinné koncentrace dezinfekčního prostředku. Pro odběr se používají tampony v transportním médiu, dostupné v laboratořích provádějících vyšetřování. Stěry provádíme tamponem smočeným těsně před odběrem v transportním médiu. Stíráme plochu 100 cm² na sebe kolmými úhlopříčnými tahy po dobu minimálně 30 s.
- Po provedeném odběru je nutno vzorky uchovat při teplotě v rozmezí 4 - 8 °C a nejpozději do 24 hodin dopravit s úplně a přesně vyplněnou žádankou do schválené laboratoře.
- Stěry jsou do 48 hodin po odběru vyšetřeny laboratořemi schválenými SVS jako jednotlivé vzorky. Pro kontrolu účinnosti dezinfekce v chovech drůbeže je použita

metoda stanovení celkového počtu mikroorganismů ve vyšetřovaných stěrech stanovená NRL pro salmonely v SVÚ Praha.

8. Použití antimikrobiálních látek

Antimikrobiální látky lze použít pouze v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1177/2006, ze dne 1. srpna 2006, kterým se provádí nařízení EP a Rady (ES) č. 2160/2003, pokud jde o požadavky na používání určitých tlumících metod v rámci národních programů pro tlumení salmonel u drůbeže.

- Pro tlumení salmonel u drůbeže se antimikrobiální látky používají pouze jako zvláštní metoda.
- K ošetření mohou být použity pouze antimikrobiální látky, registrované Ústavem pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv v Brně (dále jen „ÚSKVBL Brno“).
- Antimikrobiální látky mohou být použity pouze se souhlasem a pod dozorem KVS SVS u drůbeže, u níž se projevuje salmonelóza s klinickými příznaky způsobem, při kterém by mohlo dojít k nadměrnému utrpení zvířat. Před aplikací antimikrobiálních látek musí být známy výsledky bakteriologického vyšetření vzorků a testování citlivosti k antibiotikům.
- V mimořádných situacích může být provedena aplikace antimikrobiálních látek před výsledkem bakteriologického odběru vzorků a testováním citlivosti za předpokladu, že před aplikací budou odebrány vzorky veterinárním lékařem. Pokud před aplikací antimikrobiálních látek nebyl proveden odběr vzorků, považují se hejna za infikovaná salmonelou.
- Požadavky na použití antimikrobiálních látek se nevztahují na látky, mikroorganismy ani přípravky povolené jako doplňkové látky v krmivech podle článku 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1831/2003 ze dne 22. září 2003 o doplňkových látkách používaných ve výživě zvířat.

9. Vakcinace

Vakcinaci lze provádět pouze v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1177/2006, kterým se provádí nařízení EP a Rady (ES) č. 2160/2003, pokud jde o požadavky na používání určitých tlumících metod v rámci národních programů pro tlumení salmonel u drůbeže.

Vakcinace drůbeže proti *Salmonella* Enteritidis je v rámci tohoto programu povinná.

Při vakcinaci je nutno dodržet následující podmínky:

- Používané vakcíny musí mít platnou registraci ÚSKVBL Brno a musí splňovat požadavky nařízení Komise (ES) č. 1177/2006. Dávkování, způsob aplikace a použití u věkových kategorií je stanoveno výrobcem vakcíny. Živé atenuované vakcíny proti salmonelám se nesmí použít, pokud výrobce neposkytne vhodnou metodu pro bakteriologické odlišení terénních a vakcinačních kmenů.
- Vakcinace se provádí během odchovu kuřic tak, aby vakcinace a revakcinace byla ukončena nejpozději 3 týdny před plánovaným zastavením nosnic do snášky.
- V případě, že se rozhodne chovatel využívat hejno v dalším snáškovém období, tj. hejno bude využíváno pro produkci konzumních vajec i ve věku vyšším než 80 týdnů, musí být odběr vzorků prováděný chovatelem ve snáškovém období v patnáctitýdenních intervalech (EpFn02) nahrazen úředním odběrem (EpFn80)

provedeném poprvé ve věku 80 ±2 týdnů a opakovaném v patnáctitýdenních intervalech po celou dobu další snášky.

- Vakcinace je hrazena u odchovu kuřic určených pro následný chov a produkci v České republice.

10. Finanční pomoc a náhrady chovatelům

Chovatelům se poskytne příspěvek na vakcinaci a revakcinaci kuřic proti *Salmonella* Enteritidis provedenou v rámci vakcinačního programu schváleného KVS SVS.

Příspěvek se poskytne na základě žádosti chovatele a po předložení „Potvrzení o provedeném úkonu povinné kontroly zdraví“ a dalších účetních dokladů dokládajících náklady vynaložené na nákup očkovací látky. Do příspěvku za vakcinaci se zahrnují pouze náklady na nákup očkovací látky.

Příspěvek se poskytne po provedení vakcinace či revakcinace hejna ve výši maximálně 1,90 Kč na jednu podanou vakcinační dávku.

Příspěvek se poskytne na počet dávek, který je v souladu s vakcinačním programem schváleným KVS SVS, maximálně však na tři vakcinační dávky na jednu kuřici.

Žádost o příspěvek za vakcinaci provedenou v roce 2021 je možné podat nejpozději do 15. 2. 2022.

Chovatelům se poskytne náhrada nákladů a ztrát, které vznikly v důsledku provádění mimořádných veterinárních opatření v souladu s § 67, § 68, § 69 a § 70 veterinárního zákona.

11. Povinnosti chovatelů

- zpracovat a dodržovat sanitační řád pro hospodářství, vést evidenci o všech desinfekcích a preventivních opatřeních,
- zpracovat ve spolupráci se soukromým veterinárním lékařem vakcinační program pro hospodářství a tento postoupit ke schválení příslušné KVS SVS, stejně tak jako případné změny vakcinačního programu. Vést přesnou evidenci o provedených vakcinacích a hlásit nejpozději do 7 dnů od provedení vakcinace údaje příslušné KVS SVS,
- vést evidenci drůbeže dle plemenářského zákona.

11.1. Sanitační řád

Sanitační řád zpracovaný chovatelem pro každé hospodářství musí obsahovat údaje minimálně o:

1. způsobu zabezpečení vjezdu a vstupu do objektu (režim uzamykání brány, dezinfekce vozidel, obuvi personálu a návštěv atd.);
2. údržbě v prostoru farmy, tj. o frekvenci údržby vegetace, způsobu zamezení přístupu volně žijících ptáků, hlodavců, hmyzu atd.;
3. zacházení s krmivem, údržbě prostoru kolem zásobníku a násypky, režimu čištění a dezinfekce násypky a zásobníků a krmného systému;
4. zabezpečení vstupu do hal (uzamykatelnost, dezinfekční rohože, použité dezinfekční prostředky, frekvence výměny roztoku v dezinfekčních rohožích);
5. pravidlech používání ochranných prostředků personálem a návštěvníky;

6. údržbě ventilačního systému;
7. zacházení s uhynulými ptáky, frekvenci čistění a dezinfekce kafilerního boxu nebo kontejneru, frekvenci odvozu uhynulých ptáků;
8. nakládání s použitou podestýlkou;
9. plánu dezinsekce a deratizace, použité prostředky, umístění jedových staniček, frekvenci kontroly a výměny staniček, způsobu stanovení účinnosti deratizace;
10. pravidlech provedení mechanické očisty a dezinfekce hal po vyskladnění hejna, používaných dezinfekčních prostředcích, způsobu kontroly účinnosti dezinfekce.
11. nakládání s konzumními vejci při záchytu *Salmonella* Enteritidis nebo *Salmonella* Typhimurium

11.2. Pokyny pro správnou chovatelskou praxi

Ve všech chovech nosnic, určených na produkci konzumních vajec, musí být zpracován provozní řád chovu, který zahrnuje veškeré chovatelské postupy od jednodenních kuřat během odchovu až po zastavení kuřic k produkci konzumních vajec a pokračující chov nosnic.

Podle druhu chované nosné drůbeže (Hisex, Isa, Lhmann, Dominant atd.) se dodržují „TECHNOLOGICKÉ POSTUPY“ v chovech.

Po každém ukončení produkčního cyklu (snášky konzumních vajec) se provádí mechanická očištění hal a technologie s následnou účinnou dezinfekcí, deratizací a dezinsekcí.

KVS SVS provádí dozor nad účinností dezinfekce prováděnou chovatelem. Kontrola účinnosti se provádí bakteriologickým vyšetřením stěrů.

11.3. Vedení záznamů v hospodářství

Evidenci záznamů v hospodářství drůbeže se řídí nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č.852/2004.

Chovatelská evidence musí, obsahovat nejméně následující informace:

- datum příjmu drůbeže,
- původ drůbeže,
- počet drůbeže,
- dosažená snáška vajec,
- úhyny,
- dodavatelé krmiv,
- druh a období používání doplňků a ochranná lhůta,
- sledování příjmu krmiv a vody,
- provedené vyšetření a diagnóza stanovená ošetřujícím veterinářem, popřípadě doprovázená výsledky laboratorních vyšetření,
- druh léku (zejména antimikrobiálních látek), datum začátku a konce jeho podávání,
- datum vakcinace a druh použité vakcíny – údaje převzaty z odchovu kuřic,
- výsledky všech zdravotních prohlídek, kterým byla drůbež pocházející ze stejného hejna podrobena již dříve,
- počet nosnic určených k porážení,
- předpokládané datum porážení,
- datum porážky a její výsledek porážek (zpětné hlášení z jatek o veterinární prohlídce),
- výsledky kontroly účinnosti dezinfekce,
- výsledky pravidelného odběru vzorků vody a krmiv pro drůbež

- výsledky vyšetření na přítomnost salmonel provedených v souladu s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2160/2003, tj. Národního programu.

11.4. Dokumenty při přesunech drůbeže

Chovatel předá příjemci (v případě dalšího chovu) písemně údaje o výsledcích laboratorních vyšetření hejna na sledované sérotypy salmonel (datum posledního odběru vzorku a jeho výsledek vyšetření a výsledek všech vyšetření hejna (pozitivní/negativní).

Informace o potravinovém řetězci k přemístění zvířat na porážku (nebo i zdravotní potvrzení) musí mimo ostatních údajů obsahovat výsledek všech laboratorních vyšetření hejna na všechny sérotypy *Salmonella* spp. provedených v průběhu životního cyklu hejna (negativní/pozitivní) a datum posledního odběru s výsledkem vyšetření.

V případě obchodování v rámci Evropské unie musí zásilku zvířat doprovázet veterinární osvědčení podle nařízení Komise (ES) č. 599/2004, kterým se přijímá harmonizovaný vzor osvědčení a záznam o kontrole při obchodování se zvířaty a živočišnými produkty v Unii.

12. Registrace hospodářství

Pro každé hospodářství, v němž je chováno hejno nosnic pro produkci konzumních vajec, uváděných na trh, je vydáno pověřenou osobou registrační číslo hospodářství a veškerá chovatelská evidence se vede podle plemenářského zákona a vyhlášky č. 136/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

13. Jiná opatření pro zajištění dosledovatelnosti zvířat

Každé hejno musí být nezaměnitelně označeno. Označení hejna se skládá z registračního čísla hospodářství, označení haly a označení hejna ve formátu CZ 12345678-XXHY-ZZ/2021. Symboly XX představují číselné označení haly s možnostmi 0 - 99. Y určuje typ technologie s možnostmi: 0 – ekologický chov, 1 – chov s volným výběhem, 2 – chov v halách, 3 – obohacené klece. ZZ je pořadové číslo hejna v daném roce s možnostmi 0 - 99.

V jedné hale může být v průběhu roku více hejn, ale tato hejna musí mít odlišné pořadové číslo. Pořadové číslo hejna v daném roce musí být pro každé hejno jedinečné.

Za správné označení hejna odpovídá chovatel.

Označení hejna musí být uvedeno vždy na žádance o laboratorní vyšetření a v příslušné dokumentaci doprovázející zvířata při přesunech hejna a při veškeré další evidenci.